

Værdighed
Retfærdighed
Integritet
Ansvar

Professionsetik

Dansk Socialrådgiverforening

Professions etik

Professionsetik er udarbejdet af Dansk Socialrådgiverfor-
enings resolutionsudvalg på baggrund af oplæg fra lektor,
mag.art. Jørgen Husted, Institut for Filosofi ved Aarhus
Universitet.

Professionsetik er vedtaget af Dansk Socialrådgiverfor-
enings repræsentantskab.

Resolutionsudvalgets medlemmer

Ulrik Frederiksen, næstformand
Henrik Mathiasen, medlem af hovedbestyrelsen
Inge Hauch, Dansk Socialrådgiverfor-
enings Etisk Råd
(nu nedlagt)
Kirsten Neimann, Ledersektionen
Helle Korsholm, Faggruppen Børn, Unge og Familier
Flemming Bo Hansen, Faggruppen Beskæftigelse
Joan Olsen, Sammenslutningen af Danske Socialrå-
dgiverstuderende
Projektleder Charlotte Holmershøj, Dansk Socialrå-
dgiverfor-
enings sekretariat

Tekst Dansk Socialrådgiverforening 2011

Form Camilla Jørgensen, Trefold.dk

Tryk Datagraf

Kilder

IFSW etikvejledning
www.ifsw.org

FN's Menneskerettighedskonvention
www.un.org

Jørgen Husted:
"Etik og værdier i socialt arbejde"

Frederic. G. Reamer:
"Social work values and ethics", Columbia University
Press, 1999

Rikke Posborg m.fl.:
"Socialrådgivning og socialt arbejde – en grundbog",
Hans Reitzels Forlag 2009

Inge Schiermacher og Henrik Høgh:
"Moralske begrundelser for forandringer af socialhjælp",
Skriftserien: Socialt Arbejde nr. 7/2006

PH Metropol Socialrådgiveruddannelserne

Dansk Socialrådgiverforening
www.socialrdg.dk

Tag dig tid til etik

Dansk Socialrådgiverforening vil med Professionsetikken sætte fokus på de centrale værdier i det sociale arbejde og give den enkelte socialrådgiver mulighed for at tage diskussionen på arbejdspladsen om det arbejde, man udfører.

Diskussionen om etik skal tages, fordi vi som profession er med til at træffe beslutninger i andre menneskers liv. Mennesker, der er helt afhængige af, at disse beslutninger er de rigtige for dem. Derfor er det vigtigt, at den enkelte socialrådgiver giver sig selv mulighed for at diskutere og reflektere over etikken i sit daglige arbejde.

Du får kun professionsetikken ind under huden ved at diskutere den med kolleger ud fra den kontekst, du arbejder i til hverdag. Først når der kommer kød og blod på – konkrete historier – bliver professionsetikken levende og giver mening.

Under arbejdet med at formulere socialrådgivernes professionsetik har jeg talt med en række medlemmer og erfaret, at der er stor interesse for at diskutere etik. Og jeg tror, at det er en vigtig diskussion i en tid, hvor socialrådgivernes faglighed er under pres. Når økonomiske hensyn dikterer dagsordenen, er det vigtigt, at vi har en etik at læne os op ad. Etikens formål er ikke at finde det korrekte svar, men at give plads til refleksionen og til diskussionen om, hvad der er det gode og hvilke handlinger, der fremmer det gode.

Etik tager tid. For der findes ingen facitliste, når det handler om værdier. God fornøjelse.

Ulrik Frederiksen
Næstformand for Dansk Socialrådgiverforening
uf@socialrdg.dk

HVAD ER ET ETISK DILEMMA?

Dansk Socialrådgiverforening mener, at et etisk dilemma er en situation, hvor man har et problem med flere etisk korrekte løsninger – dvs. et dilemma mellem to ligeværdige etiske værdier, hvorfor det er muligt at argumentere ud fra begge værdier i løsningen af problemet.

Et eksempel på et etisk dilemma kunne være følgende:

Du er ansat som familiekonsulent. Din opgave er at støtte en mor, så børnene – Lucca og Line – kommer i børnehave og skole om morgenen. Moderen får kontanthjælp. Lucca fortæller, at "mor arbejder på pubben fredag og lørdag". Hvad gør du?

Når man har defineret sit etiske dilemma, kan man arbejde sig baglæns gennem de praksisstandarder og afledte værdier, som beskrives i denne professionsetik, indtil det bliver klart hvilke grundværdier, der skaber konflikten i det etiske problem. Dermed når man frem til et grundlag for at argumentere for sin beslutning, uanset hvilket valg, man ender med at træffe.

Dansk Socialrådgiverforenings professionsetik bygger på vejledning fra International Federation of Socialworkers (IFSW), FN's konvention om menneskerettigheder og FN's Børnekonvention.

FORMÅL

Formålet med professionsetikken er, at:

- fastslå, at en etisk bevidsthed er en grundlæggende del af socialrådgivernes professionelle praksis.
- præcisere de etiske retningslinjer, som er en forudsætning for god socialrådgivning.
- styrke socialrådgiverprofessionens identitet og den enkelte socialrådgivers status som professionsudøver.
- sikre kvaliteten af socialrådgiverens professionelle ydelser.

OPBYGNING

Professionsetikken består af tre lag:

GRUNDLÆGGENDE VÆRDIER:

Det øverste lag er de grundlæggende værdier som for eksempel individets værdighed og social retfærdighed.

AFLEDTE PRINCIPPER:

Mellemlaget er de afledte principper, som bygger på det øverste lag. Det er for eksempel respekt for det enkelte menneskes rettigheder og integritet.

PRAKSISSTANDARDER:

Det nederste lag fører de to mere højtsvævende lag direkte i forbindelse med det konkrete. Det er en længere række praksisstandarder, som pålægger socialrådgiveren at agere på en bestemt måde. For eksempel overholde løfter, aftaler og tavshedspligten.

Hvis to standarder for god praksis støder sammen, er det nyttigt at kunne føre dem tilbage til de overordnede principper og i sidste ende til grundværdierne. For eksempel kommer hensynet til borgerens selvbestemmelse ofte i konflikt med hensynet til omsorgspligten.

For at kunne træffe et valg i sådan et dilemma, må socialrådgiveren undersøge, hvilke principper og værdier, der ligger bag de enkelte standarder.

DE FIRE PROFESSIONELLE GRUNDVÆRDIER

Socialrådgivernes professionelle praksis bygger på fire værdier:

- **INDIVIDETS VÆRDIGHED**
- **SOCIAL RETFÆRDIGHED**
- **PROFESSIONEL INTEGRITET**
- **MEDMENNESKELIGT ANSVAR**

Professionens etik

Værdighed

Retfærdighed

Integritet

Ansvar

Værdi 1

INDIVIDETS VÆRDIGHED

Hvert enkelt menneske rummer værdi – uafhængigt af individuelle evner, bidrag til samfundslivet og adfærd. Og alle mennesker er lige værdifulde og værdige som individer.

AFLEDTE PRINCIPPER

Afledte principper af værdien "individets værdighed" er, at:

1. Socialrådgiveren respekterer borgerens ansvar for eget liv og egne valg.
2. Socialrådgiveren så vidt muligt respekterer borgerens valg og planer, forudsat at de ikke skader andre.
3. Socialrådgiveren arbejder for at fremme social forandring og styrke enkeltpersoners og grupperes selvværd og udvikling, så de bliver i stand til at løse problemer og få magt over deres tilværelse.
4. Socialrådgiveren respekterer det enkelte menneskes og grupperes basale rettigheder, integritet og værdighed, som de er formuleret i FN's Menneskerettighedserklæring og i FN's Børnekonvention.
5. Socialrådgiveren hjælper borgeren med at forbedre mulighederne for at leve et værdigt liv.
6. Socialrådgiveren anerkender og respekterer borgerens personlige integritet, forstået som dennes personlighed, værdier, mål, relationer, valg og individualitet.
7. Socialrådgiveren arbejder på at styrke den enkelte borgers mulighed for at indgå i relation og samarbejde med andre mennesker, grupper og fællesskaber.
8. Socialrådgiveren respekterer borgerens ret til privatliv i videst mulig omfang.

PRAKSISSTANDARDE

Praksisstandarder afledt af værdien "individets værdighed" er, at socialrådgiveren:

- er bevidst om og forholder sig til grænserne for at udøve sin professions magt og myndighed.
- er bevidst om, at enhver lov kan og skal fortolkes, og socialrådgiveren skal foretage kritiske, etiske overvejelser om brugen af enhver lov i praksis.
- deler viden med borgeren om, hvordan et problem kan løses, og at socialrådgiveren støtter borgeren i selv at deltage i løsningen.
- overvejer, om hjælp til grupper er den bedste løsning for at kunne fremme den enkelte borgers mulighed for at løse sine problemer.
- ser kritisk på sin egen rolle i samarbejde med borgeren.
- er omhyggelig med at sikre sig, at borgeren forstår omfanget af og grænserne for socialrådgiverens tavshedspligt.
- kun overtræder grænserne for privatlivets fred, når det er absolut nødvendigt for at sikre den, der ikke kan sikre sig selv og sine egne interesser.

Værdi 2

SOCIAL RETFÆRDIGHED

Socialrådgiveren har i kraft af sin profession et særligt ansvar for at fremme social retfærdighed, både i relation til samfundet som helhed og i forhold til den enkelte borger.

AFLEDTE PRINCIPPER

Afledte principper af værdien "social retfærdighed" er, at:

1. Socialrådgiveren modvirker forskelsbehandling af mennesker på grund af den enkeltes evner, alder, køn, ægteskabelig, social og økonomisk status, politisk overbevisning, hudfarve, racemæssige eller andre fysiske karakteristika, seksuel orientering eller religiøs overbevisning.
2. Socialrådgiveren ikke forklarer adfærd og hændelser alene ud fra disse faktorer.
3. Socialrådgiveren stiller relevante krav til alle borgere.
4. Socialrådgiveren gør arbejdsgivere, politikere, myndigheder og offentligheden opmærksom på, når ressourcerne er utilstrækkelige, og når resourcefordeling, lovgivning og social praksis virker undertrykkende, uforsvarlig eller skadelig.

5. Socialrådgiveren arbejder for, at den enkelte borger bevarer, opnår eller genvinder magten over sin egen tilværelse for at kunne deltage i samfundet på lige fod med andre borgere.
6. Socialrådgiveren arbejder for at ændre sociale forhold, som er med til at udstøde, stemple eller undertrykke borgere.

PRAKSISSTANDARDS

Praksisstandards afledt af værdien "social retfærdighed" er, at:

- kompenserende ressourcer er en forudsætning for lighed og solidaritet. Positiv forskelsbehandling kan derfor være en retfærdig måde at fordele ressourcer på, så borgere med det største behov får mest hjælp for at fremme deres muligheder for at deltage på lige vilkår med andre i samfundet.
- socialrådgivere har en særlig pligt til at sikre rettigheder for børn og andre grupper, som ikke selv kan tage vare på deres interesser.
- socialrådgivere arbejder for, at alle borgere behandles retfærdigt, også når det indebærer, at der gøres forskel på to umiddelbart ligestillede personer.

Værdi 3

PROFESSIONEL INTEGRITET

Kvaliteten af socialrådgiverens arbejde afhænger af den enkeltes professionelle integritet, som indebærer evnen til at handle selvstændigt, ærligt og i overensstemmelse med sine etiske principper.

AFLEDTE PRINCIPPER

Afledte principper af værdien "professionel integritet" er, at:

1. Socialrådgiveren indretter og udfører sit arbejde i overensstemmelse med professionens normer for god etisk og faglig praksis.
2. Socialrådgiveren udvikler og vedligeholder sine faglige kompetencer og sikrer, at praksis udøves på baggrund af viden og kundskaber.
3. Socialrådgiveren fastholder, at arbejdsvilkårene for socialrådgivere indeholder metodefrihed, professionel autonomi og ret til at udøve et selvstændigt skøn inden for lovgivningens rammer.
4. Socialrådgiveren anerkender forpligtelsen til at stå til ansvar for sine valg over for borgere, kolleger, arbejdsgivere og samarbejdspartnere og indser, at parternes forskellige interesser kan komme i indbyrdes konflikt.

5. Socialrådgiveren fremmer retssikkerheden for borgere og sikrer brugerindflydelse ved dialog med borgerne.
6. Socialrådgiveren deler sin særlige viden om behandling, lovgivning, rådgivning, sagsbehandling og forvaltning med borgeren.
7. Socialrådgiveren er villig til at samarbejde med uddannelsesinstitutionerne, så de studerende får den nyeste viden om praksis og sikres praktiktræning af høj kvalitet.
8. Socialrådgiveren arbejder for, at der skabes gode betingelser for at diskutere, evaluere og opretholde principperne i professionsetikken.

PRAKSISSTANDARDE

Praksisstandarder afledt af værdien "professionel integritet" er, at socialrådgiveren:

- løbende tilegner sig ny viden på det sociale område.
- sætter en etisk debat i gang med kolleger og ledere på arbejdspladsen, engagerer sig i den og påtager sig et ansvar for at træffe beslutninger på et etisk velinformeret grundlag.
- ikke medvirker ved umenneskelig eller nedværdigende behandling af borgeren.

Værdi 4

MEDMENNESKELIGT ANSVAR

Socialrådgiveren har i kraft af sin professionelle kompetence og sin kontakt med udsatte og sårbare grupper et særligt ansvar for at vise omsorg og forebygge, modvirke og afhjælpe, at borgeren lider social nød.

AFLEDTE PRINCIPPER

Afledte principper af værdien "medmenneskeligt ansvar" er, at:

1. Socialrådgiveren påtager sig et personligt og professionelt ansvar for sit arbejde.
2. Socialrådgiveren har et særligt ansvar for at sikre kontakten mellem borgeren og socialrådgiveren.
3. Socialrådgiveren er opmærksom på det sprog, der anvendes, fordi sproget er med til at skabe den sociale virkelighed.
4. Socialrådgiveren arbejder for, at borgeren inkluderes i samfundslivet.

PRAKSISSTANDARDE

Praksisstandarder afledt af værdien "medmenneskeligt ansvar" er, at socialrådgiveren:

- så vidt muligt sikrer en god kontakt med borgeren, som bygger på anerkendelse, respekt, interesse og tillid.
- lægger alle oplysninger, også de faglige vurderinger, i en sag åbent frem for borgeren.
- udviser empati, lydhørhed og engagement i sit arbejde.
- har fokus på borgerens ressourcer.

TRE GODE RÅD

Professionsetikken er som nævnt ikke en facitliste, man kan slå op i og finde den eneste rigtige løsning. Udfordringen er at nå frem til den beslutning, som – alt taget i betragtning – bedst kan forklares og giver mest mening.

Med følgende tre gode råd kan man finde frem til den mest meningsfulde beslutning, når man står i et etisk dilemma:

- 1. Gennemtænk problemet i forhold til Professionsetikkens værdisæt sammenholdt med omstændighederne i den konkrete situation eller sag.**
- 2. Afvej grunde for og imod de forskellige handlemuligheder og løsningsmodeller – efter at have taget alle relevante forhold med i overvejelserne.**
- 3. Vær bevidst om, hvad der er afgørende for beslutningen. Så kan man forklare sine valg og handlinger med afsæt i de etiske værdier, principper og praksisstandarder, som denne Professionsetik bygger på.**

Læs mere på socialrdg.dk/professionsetik

»Den enkelte har aldrig med et andet menneske at gøre uden at han holder noget af dets liv i sin hånd. Det kan være meget lidt, en forbigående stemning, en oplagthed, man får til at visne, eller som man vækker, en lede man uddyber eller hæver. Men det kan også være forfærdende meget, så det simpelthen står til den enkelte, om den andens liv lykkes eller ej.«

K.E. Løgstrup, »Den etiske fordring«

Dansk Socialrådgiverforening